

La llengua? Tots conformes. Defensem la nostra.

L'art? Quina art? La d'ensenyar la llengua. No pas tècnicament, (d'ací xò ja en sabem o en sabem prou), sino tàcticament.

Com que ensenyar la llengua és avui una batalla, cal donar consignes, mots d'ordre, de caire tàctic.

A qui ensenyem la llengua?

- a) als qui ja la parlen i la tenen prou. Paradoxa: no escola. Són grans.
- b) als qui venen a integrar-se, a assimilar-se. Paradoxa: hi venen més, des que molts autoctons.
Són grans.
- c) En casos excepcionals, als petits. Per tal que sigui allí que són.

En els tres casos, hi ha el fet que l'ensenyem al nostre poble, que la difonem en el si d'una comunitat. Comunitat natural, amb fortes arrels històriques que ni les més violentes adversitats, ni les escames més brutes o més subtilment corrosives no han pogut desintegrar. CAL TENIR PRESENT AQUEST PUNT. Ensenyem a un poble en marxa.

En marxa, sí; però aturat dia a dia per dos oranes: l'exterior, de la incomprensió i l'odi: i l'interior de la pròpia desconfiança i el sentit dimissionari.

Respecte de l'exterior tots coneixem fets, circumstàncies, anècdotes. No insistim, ni retirarem la paraula "odi": és hora que comencem a dir les coses pel seu nom.

Quant a l'interior, qui és que no ha sentit a vegades la pròpia desconfiança a què ve al·ludit abans? Cap a 1950 era molta la gent que

2

no creia que la literatura catalana pogués reperir. Molt, siques sembla-
ren indicar que el correu conscient de les lletres catalanes era patrimoni
ni d'criptors grans, que havien viscut la normalitat lingüística d'avant-
guerra. Així semblaven resignats a desconfiar de la llengua com a rea-
litat encarnable en noves generacions. I bé: l'aparició de les primeres
autologies ~~en~~ poètiques universitàries desmentiren aquell difós estat d'
opinió. Allí teníem gent jove, que no podia, degut als pocs anys,
estar avellada en un passat de normalitat; i de joves i noies n'aueren sor-
gint cada dia, i avui són una allau.

La primera objecció resta esvaïda: la gent nova s'interessa per la
llengua i pel seu correu. La llengua no és cosa de vells: és cosa de tots,
de tot el poble. No tenim el dret de desconfiar ni de l'una ni de
l'altra.

Altres objeccions han ~~venut~~ vingut a torbar-nos: per exemple, el pretès
corrent ~~de~~ d'universalitat que el món viu. Cal ser universal, cal
anar a les llengües d'abast més general. Les llengües particulars,
d'àrea limitada, són una nosa. Està bé que romanguin reduïdes a
l'espera col·loquial, conversacional; ja sabem com respondre a aquesta
objecció. L'home és més ell, més home, com més clarat està en la seva
essència comunitària natural, tradicional, i històrica. Accedirà a l'es-
pera universal només després que hagi retrobat la seva personalitat col·lectiva
ara i aquí. De fet, els països de poca amplitud demogràfica són
molt més sensibles a la universalitat. Els cal conceïr bé bé tres o quatre
llengües: la pròpia, la de l'Estat o tota minoria, i aleshores una o més
llengües de tracte internacional.

Generalment, una persona culta que domina el català escriu i construeix també correctament el castellà. I no solament és normal, sinó distingible: el castellà és una llengua universal, una llengua de cultura i una llengua germana en l'origen i històricament veïna de la nostra. Però és una altra llengua: no ho oblidem. No és la nostra. ~~Com~~ En qualitat de llengua forana a la nostra l'únic que podem fer és donar-li la benvinguda i admetre-la de visita: és a dir, obrir-li la porta cada cop adonant-nos que la hi obrim. Una certa mesura de nacionalisme lingüístic ens és necessària ara i aquí: no podem mirar la situació com si ja tinguéssim resolta la convivència: no la hi tenim. Per tant, ens cal afirmar molt, ~~doncs~~ gosaria dir que a cada moment del nostre viure,

la realitat de la llengua. I no solament cara als de fora, que disposen de tots els ressorts de les superestructures, sinó cara als desanimats, als tantwe'n fumistes i als derrotistes de dintre.

Aquestes actituds mentals bàsiques, que són d'una gran pureza i una gran duresa alhora, cal que les vagin digerint els vostres alumnes. N'hi ha molts que estudien català empenys per un amor a les coses de casa, ^{des} ~~per~~ una actitud contemplativa, disposats potser a justificar-se pel fet de fer una cosa tan insòlita com és estudiar quasi d'amagat, una llengua que és, totalment viva, al carrer. Que sapiguem, aquests, que no cal que es justifiquin. Estan ~~per~~ ^{complint} ni més ni menys que un deure, un deure social i molt imperatiu.

Abans he dit que tot català culte cal que sapiga també be'l

4

Castellà. Si algun, ^{de bona fe} ~~immediatament~~, es fa seva aquesta afirmació fins a repetir-la, que estigui preparat a ~~resposta~~ ^{escoltar}, potser, un raonament que els superficials o els terços li voldran fer creure: que, de fet, els Països Catalans són bilingües. I, doncs, si això és el dit, que els sapiguem respondre que al món no hi ha cap país bilingüe. hi ha persones que per raó de la diversa procedència lingüística de llurs pares han après de petits a parlar amb igual facilitat dues llengües: però de país ~~lingüístic~~ ^{bilingüe} no n'hi ha cap. Cada país té una sola llengüa, fins al punt que les ciutats suïsses tenen a voltes uns barris de parla francesa o romana, italiana i altres ~~llengües~~ barris de parla germànica. ~~Una~~ ^{Una} comunitat, una llengüa. Les altres llengües són superposades o imposables.

Immediatament ^{després} de l'estudi gramatical hi ha l'aplicació de la llengua. Per a bastants, l'aplicació de la llengua se centra a la redacció neta de fets ortogràfics. Bon terme, però no suficient. Convé, endemés, parlar bé, parlar amb correcta construcció sintàctica. No cal parlar com hom escriu: però sí que cal construir bé la paraula.

I convé, entenc terme, llegir. Llegir és com s'aprèn el vocabulari que ens manca. Llegir és com ens trobem immersos en el domini ric i harmonios del tresor lingüístic. Els nostres grans escriptors abstenen des del segle XIII fins avui dia. Són set-cents anys de producció poètica, narrativa, doctrinal, dramàtica. Com ~~ho~~ ho farem per tal que els alumnes de llengua coneixin la lectura?

Cal donar-los, abans que llisquis de llibres, fragments. Els seleccionats a "Sigue" són una bona introducció; també la sèrie de lectures, ja edita des abans de la guerra pel senyor Artur Martorell, que consta de 3 llibres, amb notes d'interpretació & llenguatge i instruccions per a la recitació i entonació, cosa molt important. Darrerament, la Editorial Barcino ha editat, a cura de Joan Triadú i Eduard Artells, unes lectures antològiques que són el millor que avui podem recomanar com a via d'introducció a la llengua literària.

Juntament amb aquests llibres, que simplement indico, caldrà triar obres publicades d'autors catalans, obres actuals. Ja hi han llits fetes que són molt orientadores. Els autors com Pedrol, Capmany, ~~Vidal~~ Vidalonga tenen a vegades dificultats d'estil. Per començar són més plans Espinós, Folch i Camarasa, Benquerel. A poc a poc caldrà també que

lligisim traduccions, assaigs, llibres d'història i d'economia, plantej de problemes que ens afecten, com queden reflectits a les planes de "els altres catalans" o de "Nosaltres, els Valencians".

Respecte als infants, en tenim ben bé prou amb el "Cavall Fort" (i el "Fau" si reapareix) acompanyat del Faristol, o de le, Becerols. Els infants aprenen de llegir sols, i aquesta experiència l'he pogut presenciar operant sobre infants de parla materna castellana.

~~divulgacion~~
~~Això és tot el que vobra des: la tècnica d'ensenyar català és avui una~~
~~tècnica de combat. Un combat amb el que el català manté alhora la~~
~~vigilància i dignitat. Perquè hi ha molta gent que ha de fer tot tot sols.~~
~~Però ja som una bona colla. Som i serem.~~

I tant per la mainada com per als grans hi ha la canço:
 el gran tresor dels pobles en marxa. Avui dia més que el cant comuni-
 tari tenim el disc. El disc també ensenya llengua; cal, però, per un
 incís ^{per} dir que quasi bé tots els discos del mercat són parlatos amb
 accent barceloní. Recorden-ho, això, de cara als vostres alumnes. Vobis imi-
 tar qualsevol accent comarcal dona mals resultats. Totes les parles són
 santes i bones, i sempre que volem imitar un altre accent que
 el del lloc on som nats i ens hem criat, quedem una mica ridículs.

Recorden, també, a aquest respecte, i això caldria que els ~~els~~
 autors del curs ho fessin constar explícitament, les diferències, que serien,
 sobre tot vocàliques, entre el català orientat (Barcelona, Manresa, Vic) i

l'occidental (Lleida, un xic València). No se'n pot ensenyar ~~per~~ a dir
 perfecta quan des del segle XI diem perfecte. Però és ho que a tots
 les comarques aprenem a diferenciar les parles regionals des del curs de català.
 així s'estalviaríem de veure'ls a l'hora del dictat d'examen. "En baixos
 de l'autobús"...

I això és tot. No m'estene més: vull acabar afirmant que avui
 la tècnica d'ensenyar català és una part més, però principalíssima, de
 la tàctica per la sobrevivència. Forma el nucli d'aquesta lluita sorda
 en la que ens cal mantenir la vigoria i la dignitat ~~o com a~~ ~~no~~ ~~son~~
 sols, però som. I serem.